

Latweefchu Uuwiſes.

Ur augſtaſ Geweſchanas = Kummiſſiones ſiauu un nowehleſchanu.

Nr. 4. Zettortdeenâ 22trâ Jamwara 1831.

No Birſchumuiſchâs.

Zſgahjuſchâ gabbâ Birſchu un Gallas draudſe irr dſimmuſchi 85 puiſchi un 84 meitinaſ, no Wahzeefcheem 7 puiſchi un 3 meitinaſ, kohpâ 179 behrni; winnu ſtarpâ bija 3 pahri dwihniſchu. Lauſati tappe no Latweefcheem 38 pahri, no Wahzeefcheem 1 pahriſ. Mirroni tappe uſdohſti no Latweefcheem 55 no wihriſchkaſ un 39 no ſeewiſchkaſ kahrtas, no Wahzeefcheem 5 wihriſchki un 5 ſeewiſchki. Pirmureiſ pee Deewagalda peegahje no Latweefcheem 61 meitinaſ un no Wahzeefcheem 6 puiſchi. Pee Deewa galda gahje 3983 Latweefchi un 104 Wahzeefchi.

J. F. Lundberg,
Birſchu un Gallas draudſes mahjitate.

Wezza gabda atbildelchana dehl
ta, kaſ tanni notizzis irr.

(Weigumſ.)

(Skattees Nr. 3.)

Pranzuſchu kaimini pee Dllantes walſts peederr, un winnu galwas pilſats Briſſele ſauzamaſ. Schee lautini, lohti baggati un pahrtikkuſchi, uſ reiſi prahâ nehme no Dllantes Kehnina atrauteſ, un ihpaſchigu walſti uſtaifiht. Tee tadehl Auguſta mehneſi leelu dumpi zehle, wiſſuſ Dllenderuſ iſdſinne, weenu pilſatu pehz ohtra uſ ſawu rohku winneja, un daudſ nedarbuſ darrija, kaujotees un affini

iſleijoht. Gan Briſſeleſ pilſats tappe no Dllenderu karraſpehka ar warru eenemts, gan zits pilſats, Antwerpen wahrda, bahrgi faſchautſ, bet tomehr dumpineeki nepadewahſ, un uſ aſſchirſchanu no Dllantes paſtahw. Ta winneem arri gan tapſ nowehleta, bet kahdâ wihſe ſchiſ nemeers pawiffam beigſeſ, to tikſai nahkama laiki rahdiſ, un to tee zitti ſpehzigi ſemmes-waldineeki noſſpreediſ.

Kohſchâ, prahſtigâ Wahzſemmê arriſdan daudſ weetâſ nemeera trohkſniſ biſiſ, bet paldeewſ Deewam, nu atkal wiſſi zilweki kluffi un apimeerinati jaumu gabbu ſagaſida. Braunſchweigſ Erzogſ, arri Kahrlis wahrda, tapatt kâ Pranzuſchu Kehniſch no ſawas waldiſchanaſ atſtahjiſ, un wianna brahliſ, Willumuſ, wianna weetu uſnehmiſ; tomehr ta wezza Braunſchweigſ pilſ no dumpineekeem pahri par puſſi irr nodedſinata tappuſi. Woi taſ newaid ſohdamaſ trakkumuſ? — Eakſchu Kehniſch, wezſ kungſ, ſawu brahla dehlu, Wridriku Auguſtu, ſew par waldiſchanaſ paligu irr peenehmiſ; zaur to wiſſ dumpiſ, kaſ arri Eakſchu ſemmê bija zehlees, ittin ahtri tappe mehrinahtſ. Kad arriſdan zittâſ Wahzſemmes mallâſ ſchurp turp kahdſ negohdſ redſehtſ tappe, tad taſ wiſſurwairak no ſlikteem laudin un burlakeem ween zehlees, un nekur leela ſkahde newaid notikkuſi.

Wezzaſ Wahzſemmes Keiſarſ, kam arri Unguru ſemme peederr, ſawu wezzaku dehlu, Werdinandu, lizzis par jaunaku Unguru Kehniſu frohneht, un tâ winnam paligſ buhſ pee waldiſchanaſ, wezzâſ deenâſ.

Īspanijā arriđsan nemeers bijis, jo zitti wezzi farrā-wirneeki, kas no schihs waldischanas izdīhtī bij, raudsija ar saujīnu lauschu fawā tehwi-semnē eelausteēs, un brah-luē uē dūmpi muffinaht, bet tas teem neisde-wahs; tee tappe uēwarretī un pahr rohbe-scheem atpakkal dīhtī, un tā arriđsan tanni puffē meers irraid.

Nu wehl no Greekeereem jateiz. Tee nu jau, paschā semnē, no Turkeem neaistitti, meerā dīhtīwo. Par to winni Kreewu Keisāram, Englantes un Prantschu Kehnineem warr pateikt. Bet wehl teem neatspirguschēem nabbageem dauds pee labbuma truhfst, jo winnu semnite zaur ilgu farru irr istufschinata. Tomehr gaddu pehz gadda winnu labklahschana wairofeēs. Winnu rohbeschi taps jo skaidraki atdalliti, un winni waldineeku, jeb Kehniņu dabbuhs. Gan jau weens Wahzu Prinziē, kas Englantē dīhtīwo, par tahdu waldineeku teem bija iswehlehts; bet tas pehz apdohmajahs un waldischānu neusnehme. Tā pehz nahkams laiks rahdihs, kam Greekeru waldischāna kritihs.

Woi tad schinni isgahjuschā gaddā nekahdi-augsti fungi newaid mirruschi?

Irr gan. Pirma, kas mirre, bija Portu-galles wezza Kehnineē, kurrāi dīwi dehli atlikke. Weens no teem irr Brāsiljas Keisars, Amerikā, un Pehteris wahrdā; ohtrais, Mikkelis wahrdā, Portugalli taggad pahrwalda.

Ohtrais, kas mirre, bija Englantes Kehninsch, Turgis, zettortais wahrdā, un jau wezigs kungs. Taggad winna brah-lis, Willums, zettortais, Englantē par Kehniņu.

Treschais bija Neapeles Kehninsch, Itālijas semnē, Pranzis, pirmais; tas tik peeždefmits un trihs gaddus peedshwojis bija, un winna mantneeks irr pascha dehls Berdinands, ar peewahrdu: ohtrais.

Zettortais mirre Pahwests, Rohmas pil-fatā, Pijus astotais wahrdā, kattoliskās

basnizas waldineeks, gan drihs 70 gaddus wezs. Winna weetneeks tikkai nahfoschā gaddā sinnams klūhs. — Wahzsemnē dīwi masaki waldineeki, Bahdenes Erzogs un Koburgas Erzogs nomirruschi.

Ko tad tu mahki no gaisa un no zitteem semmes-notikkumeem stahstih? —

Mahku gan ir no teem isteikt. Īgahjuschā gaddā bija lohti stipra seema wissur. Kur ne muhscham ne bija fallis, tur schogadd leddus un sneega papilnam bija. Zittās semmēs un daschā pilfatā no sneega newarreja glahbtees. Sentes juhras-schaurums starp Dahnu un Sweedu semmes pahrsalle, un dauds zilweki seemu neiszeete, bet saldami nosalle. Wilki leelōs barrōs no mescheem isgahje, un klahht pee pilfateem un zeemeem laupija, kā tas pee Warschawas un Īspanijā redsehts tappis. Kad seema nogahje, tad daschā weetā leelas pluhdas zehlehs. Parihē tahdās pluhdās leddus aisgahje, bet jo stiprakas wehl bija Brehmes un Wihnes pilfatōs, Wahz-semnē. Tur dauds namni, dahrsti un zilweki pohstā gahjuschi.

Waffaras laiks nebija wiss isdewigs, un zaur to zehlehs tas augsts labbibas tirgus, kas taggad wissur irraid. Tāpehz tahm semmehm, kas maiņi warr isdoht, labbi klahjahs un arri jaunā gaddā labbi klahseēs.

No semmes trihzeschanahm wiss-wairak Amerikā irr dīrdehts tappis, bet tur arri leelas un breesnigas bijuschas. Kas Eirohpā un Ahsijā notikke, tahs lohti peeminna-mas newaid.

Tapatt arri Deews no leeleem ugguns grehkeem pasargajis. Norwehges semnē Bergenes pilfats tomehr ar uguni tappe peemekehhts, un arriđsan Konstantinopolē weens pilfata aprinkis irr nobedsis. Turku pilfateem ugguns grehks ne ko dauds nepadarra, jo Turku namni ittin weegli, no deh-leem buhweiti, drihs pohstā aiseet, bet ahtri affal ustāifiti tohp.

Woi tad schinni gaddâ laudis irr dauds jo gudri
un prahitigi tappuschî?

Ne wiffi, kas tohy mahziti, gudribu peenem, un dauds kas labbi deewsgan mahziti, tomehr gekku un blehschu darbus padarra. To rahdijuschî wiffi gaddi, to arridsan schis gads rahda. Mahziba stann arween, bet fur pehz tahs neklausfa, tur irr behdu pulks un fajufschana. Trihs jaukus likkumus peeminneschu, kas schinni gaddâ islaisti.

- 1) Indijas semmê tas wezzais paganu eeradums, ka seewas, kurrabim wihri mirruschi, lihds ar wihru lihkeem leek fadedsinatées, zaur Englenderu gabdaschanu irr us muhschigu laiku nozeltis tappis.
- 2) Pee Pranzuscheem neweens, kas neproht lassiht un rakstiht, turymak par saldatu peenemts tap; un
- 3) ikweens kas leelai dserfchanai padohdahs, sawu namneeka teesu tik ilgi passpehle, kamehr dserfchanu atstahjis irr. Ak! kaut tahds likkums arri Kursemme buhtu! —

Nu paldeew! wezz-gaddin! par taweem jaukeem stahstee! Eij nu duffeht ar meeru! Lai tas labbums, fo tu mums atneffis, ilgi spihd peeminneschanas un stahstu-grahmatas; lai tawis launums dsilli slihst aismirfchanas-juhrâ. Bet meh's, jaunu gaddu gaididami, gribbam wezza gadda mahzibas wehrâ nemt, un rahmi, paklausfigi, deewabihjigi, kluffâ fehru-semmê dsihwoht, tad Deew's muhs scho jaunu, un wehl daschu gaddu swehtih's.

Launiz.

K o l e r a f e h r g a M o s k a w â O k t o b e r a m e h n e s c h â 1 8 3 0 .

Nahwes uggun' schaunoh't wehtra schnahze,
Zehlfuees eeksch karstas Ahstas,
Behdas, isbail's pahr tautschim nahze
Winnas preekschâ, kad ta tuwojahs.

Nu jau klagt! — ak, Kreewu semmes lauki
Pahrwehrscha's par nahwes tukfuefi,
Kappu slohgi zekahs itt nejauki
Kur lihds schim tik meers un dsihwib' bij.

Ne dauds palihds wiffa fargaschana,
Mas ir ahstu augstas gudribas,
Jo tahs fehrgas bahrga pohstifschana
Ne bihstahs no lauschu prahtibas.
Wasnijâs dauds luhgschanas gan stanna
Bet tahs ne beids mehra nifnumu,
Un fo simti gaddi ne nomanna,
Usnahk nu ar nahwes tumfibu.

Zr tew, swehta Moskawa, usnahze
Nahwes fehrgas grubta pohstifschan',
Kur ne fenn wehl tiklai suddin fahze
Karra pehdas, leesmu arridsan.
Ak, nu zittads eenaidneek's fahk zeltees,
Bahrgak's wehl par uggun', sohbinu,
Nelaim'e pahr taweem namneem weltees
Norihdama dsihwes spehzi bu.

Zuhkstofchi nu behg pee pirmas sinna's,
Ka ta Kolera-jau pil'sehtâ,
Zuhkstofchi gribb glahbtees fenn no winna's,
Aisflehd'sahs fenn paschus zeeumâ,
Kuptschu, ammatneeku darbi beidsahs,
Kluffu zeesch to stunstu mahzifschan'. —
„Kas no behdahm pestiht pee mums steidsahs?
„Kas us zerribu dohd pazeeschan'?"

Isbail's jau wiffas firdis baida,
Laudis nobahlahs preeksch breefmitas,
Nebehdneek's ar wiltu wairs ne smaiba,
Stahw kâ ismissis bes zerribas.
Gudriba dohd padohmu us labbu
Bet neweens tizz winna's mahzibahm.
„Kas irr, kas mums dseedeschanu dabbu?
„Kas warr glahbt no zeeschanahm? —

Nejauschî, reb! preeka faule lehze
Pee tahs debbes muhsu nelaimes;
Laudis gawiledami nu brehze
Un zaur eelahr wehlahs speesdamees,
Us to augstu Kremli *) wiffi steidsahs:
„Nu irr engel's klagt! nu mehris beidsahs!

*) Kremli's irr Keisara wezspils Moskawâ.

„Semmes tehws irr nahzid mums par laimi,
 „Muhs griib preezinacht eeksch nelaimes!“
 Basniza ar wiffu Deewa faimi
 Waldneeks luhdsahs zekids guldamees:
 „Deews apschelojees par nabbadfneem,
 Suhti taweem behrneem glahbschanu,
 Grees ar tawu rohku drihs no winneem
 Sehrgu, isbailes un mirschanu!““

Un ta preeka brishnifiga warra
 Israun dauds no nahwes breefmibas,
 Nikolaja atnashkana darra
 Drohschus dauds pee sehrgas bailibas!
 Tuhkfoschi nu atrohn atspirgchanu,
 Wiffi labpraht klausa likkumeem,
 Ko ar gudru tehwa schelofchanu
 Keisers dewe saweem lautineem.

Mirdami ar karstahm affarinahm
 Swehti sawu mihlu waldneeku,
 Laudis nefs eeksch Deewa basniznahm
 Swehtu atsluhgchan' par Keiseru!

Nikolaus! swehtibu tu nessi,
 Deewa draugs! ko pasaul' rekti reds,
 Sawu dschwib' mums par labbu nessi,
 Kur ta nahwe wifs ar breefmahm feds.
 La ka tehws ar mihlodamu prahtu
 Nofumstahs pee behrnu nelaimes
 La tu steidsees mums ar palihg' klastu
 Meerinahm muhs leelas isbailes!

Muschigi gan stahwehs tawa flawa
 Labbu darbu stahstu-grahmata!
 Ollhtais frohnis spihdehs peerè tawâ,
 Ko tew tautas labpraht dahwina!
 Augstais Deews lai paklausa ko luhdsam
 Lai muhs pesti, taupa scheligi,
 Nihzina to sehrg' par ko wehl suhdsam,
 Schelohjahs par tehwa semmiti.

Lundberg.

Teefas fluddinafchana.

Tanni gtâ Janwara 1831 preeksch pufsbeneas pulk-
 sten 10 taps masâ Berkenè, tam masâ Berkenes moh-
 berneekam Stokhausen peederrigas leetas uhtropè pah-

dohtas, kas zaur to teem pirzejeem sinnams darrichts
 tohp.

Masas Berkenes pagasta teefa tanni 29tâ Dejem-
 bera 1830. 1

††† Klebel Frizz, pagasta wezzakais.
 (Nr. 39.) L. Schulz, pagasta teefas ffrihweris.

No Dundangas pagasta teefas schein wiffi un ikkurri
 kam taiswas prassischanas pee tahm atlikkuschahm man-
 tahm ta nomirruscha fainneeka Bruhweru Wehtera
 buhtu woi buht dohmatu, tohp usfaukti, ja negriibb
 sawas teefas saudeht, diwju mehneschu starpâ, prohti
 lihds 3schu Merza mehnescha deenu schi gabda, kas
 par to woenigu un isflehgchanas terminu nolikta, pee
 schihs pagasta teefas peeteiktees, un woi paschi woi
 zaur weetneeku kad tas wehlehts atnahkt.

Dundangas pagasta teefa 3schâ Janwara 1831. 3
 (L. S. W.) Lappin Kreeke, pagasta wezzakais.

(Nr. 8.) Bruno Stavenhagen, pagasta teefas
 ffrihweris.

Zittas fluddinafchana.

La lipstu muischas (masas Fridriku muischas) uh-
 denesudmalla lihds ar sudmallasfrohgu no Jahneem
 1831 us renti taps isdahwati. Par isfoshlischanas deen-
 nahm ka preekschrafsihs, ta 24ta un 31ma Janwara
 un 7ta Wevrara deena 1831 pee Bramburgas pa-
 gasta teefas irr noliktas. Tee kam tiht scho renti us-
 nent, warr tahs norunnaschanae par ko, pee muischas
 waldischanas ikfatra deenâ dabbut sinnaht.

Lipstu muischa 30tâ Dejembera 1830. 2

F. Feyerabend, muischas waldineeks.

No teem wehrmindereem to behrnu tahs nelaika
 Ahsuppes muischaskunga gaspaschas Karoline Seiler,
 tohp sinnams darrichts, ka winnas atlikkuschas mantas,
 kas irr pee mahju wajadfigas leetas un zittas dra-
 nas, ka arri sudraba un feltu leetas, tanni 16tâ We-
 vrara mehnescha deenâ 1831 eeksch Ahsuppes muischas
 teem wairafshlitajeem uhtropè taps pahrohtas. 3

Tee wehrminderi:

A. Herrmann.
 C. Mertens.

No Jahneem schi gabda ta pee Ballgalles dsimts-
 muischas peederriga Dumpiat uhdensudmalla, tas bas-
 nizasfrohgs un tas zelmufrohgs us renti tohp isfoshliti.

Sentenè 15tâ Janwara 1831. 3

G. D. Hildebrandt, muischas ffrihweris.

Es ist zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.

No. 38.